

Opiata prenumeracyjna na Kronikę Wiadomości Krajowych i Zagranicznych, wynosi: a) w Warszawie rocznie: rs. 7. kop. 20 (złp. 48); od kwartalnie rs. 1 kopiejek 80 (złp. 12); miesięcznie kop. 60 (złp. 4.)

KRONIKA

Na prowincji w Królestwie z początkiem roku rs. 12 (złp. 80); kwartalnie rs. 3 (złp. 20). W Cesarstwie sama opłata 60 na prowincji w Królestwie z dodatkiem rs. 4 rocznie lub 1 kwartalnie za koperty.

WIADOMOŚCI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH.

Jutro Ś. Bernarda Opat.

Wschód słońca o g. 4 m. 52.—Zach. o g. 7 m. 14

Biuro Redakcji przy ulicy Krakowskie-Przedmieście w domu Nro 391. naprzeciw Saskiego placu.

Dziś rano stopni ciepła 12. wczoraj w poł. ciep. 18. Wysokość wody na Wiśle stóp 3 cali 11.

Z Petersburga, 28 lipca (9 sierpnia).

R O Z K A Z

DO ZARZĄDU WOJENNEGO.

St. Petersburg d. 18 lipca 1858 r.

Podług istniejących dotychczas przepisów szlachta, pragnący wejść w służbę do gwardji, winni mieć nie mniej nad 17cie i nie więcej nad 20 lat.

Obecnie NAJJAŚNIEJSZY PAN, w miejsce tego przepisu, NAJWYŻEJ rozkazał raczył: przyjmować nadal szlachtę podług życzenia, na służbę do pułków starej i nowej gwardji jako podpraporczyków i junkrów, po doświadczeniu przez nich lat 16, nie czyniąc dalszego ograniczenia co do lat wieku.

Zarazem JEJEGO CESARSKIEJ MOŚCI spodobało się postanowić:

1) Tych z wspomnianej szlachty, wstępujących do wojsk gwardji, którzy ukończyli kurs nauk w uniwersytetach i innych wyższych zakładach naukowych, uwalniać od egzaminu jaki winni byli złożyć przy wstąpieniu na służbę do gwardji, podając ich tylko, przed awansowaniem na oficerów, egzaminowi z nauk wojennych,—i

2) Wstępujących do młodej gwardji, examinować przy examinach wstępnym i stanowczym, podług tych programatów, jakie są ustanowione dla wchodzących do starej gwardji, ale w miejsce średniej cyfry stopnia 9, uważać examina za dostateczny przy stopniu średnim 8.

Takową wolę MONARZĄ ogłaszam w zarządzie wojennym dla wiadomości i należytego wykonania:

Podpisał: Zarządzający ministerstwem wojny,
Generał-adjutant, *xięże Wasylezykow 2gi.*

— NAJJAŚNIEJSZY CESARZ JMC, na zdanie komitetu pp. ministrów, Najłaskawiej, w dniu 3 lipca b. r. raczył pozwolić obywatelowi powiatu Słuckiego gubernji Mińskiej, Lucjanowi *Wojniłowiczowi*, przesiadlić się na zawsze do Królestwa Polskiego.

— Zdaniem Rady Państwa, Najwyższej zatwierdzonem 11 czerwca, postanowiono: Antoniego z synem Mikołajem, Jana-Edwarda (2ch imion), Gracjana-Ludwika-Rufina (3ch imion), Alexandra-Jana (2ch

imion), Mikołaja, Karola, Franciszka i Modesta *Durzyckich*, po wyłączeniu 4ch ostatnich oraz ich ojca Józefa zn. spisu jednodworców, przywrócić do pierwotnej przodków godności szlacheckiej i ród ich zapisać do 1 części xięgi wywodowej, ze względu że przodkowie ich w dwóch pokoleniach posiadali szlacheckie włościanami osiadłe majątki.

Ogłoszenia od Rządzącego Senatu.

Wzywają się spadkobiercy: Do Wilenskiej izby sądu cywilnego, po bankierze *Symsonie Abramowiczu* Do sądów powiatowych: Dzisieńskiego—po hrabi *Arka-djuszu Chrapowickim*. Starokonstantynowskiego—po *X. Teodorze Kersze*. Grodzieńskiego—po *Walerym i Hippolicie Ejsymontach*. Kobryńskiego—po generał-poruczniku *Jerzym von der Hoven*. Berdyczewskiego—po *Józefinie Niewiadomskiej* i *Emilji Brzozowskiej*. Hajsyńskiego—po *Fran. Rogowskim*. Do Podolskiej izby sądu cywilnego—po *Janie Nowowiejskim*.

Sprzedaje się z licytacji: w Rządzie gubern. Wołyńskim: majątek spadkobierców *Katarzyny Popow*, w pow. Łuckim, Teremna zwany. Dusz 95; ziemi dwornej 1,422 dzies. lasu 569 dzies. Dom mieszkalny i browar. Oceniony 13,892 rs. termin 2 października 1858.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Przez rozkaz CESARSKI, radcy kolegjalni, sędziowie Sądu appellacyjnego Królestwa Polskiego: *Peplowski* i *Wieczorkowski*, mianowani zostali: pierwszy wice-prezesem sądu appellacyjnego, drugi prezesem sądu kryminalnego gubernji Warszawskiej.

Rozkaz do zarządu cywilnego Królestwa Polskiego.
(Dokończenie.)

II. Przez postanowienia Rady administracyjnej, w wydziale Kommissji rządowej spraw wewnętrznych i duchownych, mianowany: pomocnik naczelnika ruchu na drodze żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej, sekretarz gubernjalny *Tański*, p. o. naczelnika pow. Kieleckiego. W wydziale Kommissji rządowej sprawiedliwości, mianowani: podprokurator przy trybunale cywilnym w Lublinie, assessor kolleg. *Łaski*, p. o. sędziego tegoż trybunału; pisarz sądu pokoju okr. Lubel-

skiego *Klemens Smoleniec*, p. o. podprokuratora przy trybunale cyw. w Lublinie; podpisarz sądu kryminalnego gub. Warszawskiej *Karol Nowodworski*, p. o. assessora trybunału cyw. w Kaliszu i pisarz sądu pokoju okr. Hrubieszowskiego, radca hon. *Bereza*, p. o. assessora trybunału cyw. w Płocku.—III. Przez rozporządzenia Kom. rząd. i władz oddzielnych, w wydziale Kom. Rz. S. W. i D mianowani: pomocnik archiwisty dyrekcji ubezpieczeń *Tomasz Kwieciński*, pomocnik kassy oszczędności *Kazimierz Tomczycki*, pomocnik archiwisty *Juljan Szubert* i kancelista *Alex. Sochanowski*, p. o. rachmistrzów klasy 3ej teje dyrekcji; kanceliści: *Ludwik Bondelle* i *Adam Bartoszewicz*, p. o. pomocników archiwisty dyrekcji ubezpieczeń i kanceliści teje dyrekcji, *Karol Wichrowski*, p. o. pomocnika kassy oszczędności. W wydziale Kom. Rz. P. i S. mianowani: p. o. kommissarza leśnego *Wojciech Baranowski* i nadleśniczy leśnictwa *Luków* *Konstanty Brodzki*, p. o. assessorów nadleśnych w rządzie gub. Augustowskim; sekretarz leśny w rządzie gub. Radomskim *Hilary Zgniętkiewicz*, p. o. nadleśniczego leśnictwa *Suwałki*; sekretarz leśny w wydziale dóbr i lasów *Juljan Chrzanowski*, p. o. nadleśniczego leśnictwa *Pabianice*; sekretarz leśny w rządzie gub. Lubelskim *Bolesław Piasecki*, p. o. nadleśniczego leśnictwa *Sereje*; sekretarz leśny w rządzie gub. Warszawskim *Stanisław Sobolewski*, p. o. nadleśniczego leśnictwa *Łągów*; sekretarz leśny w rządzie gub. Augustowskim *Alexander Trzciniński*, p. o. nadleśniczego leśnictwa *Luków*; sekretarz leśny w wydziale dóbr i lasów *Edmund Kąkolowski*, p. o. sekretarza w rządzie gub. Warszawskim; podleśny straż. wy. w leśnictwie *Hża* *Jan Chrzanowski*, p. o. sekretarza leśnego w wydziale dóbr i lasów kommissji skarbu; podleśny biurowy *Józef Ossowski*, p. o. podleśnego strażowego w leśnictwie *Pajęczno*; i praktykant *Felix Rydyżkowski*, p. o. podleśnego biurowego w leśnictwie *Radzice*. Przeniesieni dla dobra służby: p. o. nadleśniczego leśnictwa *Balinka* *Jan Letki*, na p. o. nadleśniczego do leśnictwa *Hańcza*; p. o. nadleśniczego leśnictwa *Sereje* *Michał Jarnuszkiewicz*, na p. o. nadleśniczego do leśnictwa *Balinka*; p. o. nadleśniczego do leśnictwa *Balinka*; p. o. nadleśniczego leśnictwa *Łągów* *Roman Kinastowski*, na p. o. nadleśniczego do leśnictwa *Chlewiska*; p. o. podleśnego strażowego w leśnictwie *Samsonów* *Karol Szlągowski*, na p. o. podleśnego strażowego do leśnictwa *Hża*; p. o. podleśnego strażowego w leśnictwie *Pajęczno* *Felix Tomaszewski*.

SODALIS MARIANUS.

POWIEŚ HISTORYCZNA

ZE STARYCH XIĄG I PAPIERÓW SPISANA,

przez

Zygmunta Kaczkowskiego.

(Ciąg dalszy).

(Patrz Nr. Kroniki 216.)

Są nawet wieści, że już i w Litwie sentymenty się burzą i biegają tajemne posły do Ledóchowskich, którzy stoją okryci wojskiem bardzo licznem i arcy-arnatnem. A kiedy takie jest położenie rzeczy, zachodzi kwestja niezmiernie ważna, co też w tym razie dla wielkiej buławy jest lepiej: czy stanąć z boku i przypatrywać się temu wszystkiemu spokojnie? czyli też ruszyć naprzód i ujawszyster nad tym ruchem, założyć jemu przyzwolite wędzidło? W pierwszym wypadku, rzecz to jest przewidziana, iż kiedy przyjdzie do konfederacji i wojny, to my znajdziemy się w położeniu niemiłym stawiana z bronią przeciwno nieprzyjaciołom królewskim, a naszym

braciom; w drugim zaś razie... hm! myśl bardzo mądra, ale bardzo niebezpieczna impreza.

Tak generał *Dorpowski*, lubo niespodziewanie, poparł jednak *Ożarówkiego*; na co też zaraz *Rybiński* zabrał głos i rzekł krótko a węzłowato:

— A co to znowu za tak wielkie niebezpieczeństwo! Idąc za radą naszego *Sodalisa*, ani nam włos z głowy nie spadnie. Manifestu nie ogłosimy żadnego, z województwami znieciem się potajemnie, a jak tylko król się przekona dowodnie, że mamy do dyspozycji jakie sto tysięcy samej szlachty prócz wojska, to i sejm zwoła zaraz i wszystko się jak najpiękniej załatwi.

Więc tedy hetman, który stojąc słuchał tego wszystkiego, nie na to nie odpowiedział; tylko zamyśliwszy się jeszcze więcej, zaczął się z wolna przechadzać po izbie. Zdawało się, iż go nie te wiadomości, o których wiedział zapewne, ale te argumenta zmięczyły i że mu już tylko kilku słów brakło, aby się do wypowiedzianych opinji przychylić. Tak też myśląc zapewne, wojewoda *chełmiński* zwołał raźnie po chwili:

— No, i cóż panie hetmanie? Niema się tu

podobno co długo namyślać, jeno niech *Ożarowski* siada i pisze listy do komendantów województw, a my każdy otrąbić pobudkę i jutro rano marsz pod *Tomaszów*!

A hetman na to podobno zrazu sam nie wiedział co mówić. Stanąwszy w zamyśleniu na środku izby, patrzył na *Rybińskiego* przez chwilę jakby na tęczę; ale niebawem uśmiechnął się dosyć łaskawie, pokiwał głową i rzekł:

— Ej! stary, stary! a nie daćby cię za to do *carceresu*? nie pojechałbyś za to do *Koenigsteinu*, gdyby król wiedział o tem, jakie ty przeciw niemu tkasz spiski? — No, ale dość tego; chciecież jeszcze zasiadać do flusa?

Słyszac to *Jerzy*, prawie na miejscu osłupiał. Toż i tamci obadwa, lubo byli do takich zwrotów zwyczajni, nie pomału się zadziwili; bo jużci takie zlekceważenie rady poważnej było przecież nad ich spodziewanie. A że to nikomu nie miło, groch rzucać o ścianę, rzecze więc zaraz *Rybiński* powstając z miejsca:

— Wolne żarty *Jegomościne*, aleć to trudno we flusie znaleźć odpowiedź na tak ważne pytania, któreśmy ci postawili.

A hetman na to:

— Jakżeż panie *Jakubie*? czy i ty mnie do

na p. o. podleśnego strażowego do leśnictwa Samsónów; podleśny biurowy w leśnictwie Sądziце Teodor Bohusiewicz, na p. o. podleśnego biurowego do leśnictwa Pajęczno; podleśny biurowy leśnictwa Warszawa Władysław Markowski, na p. o. podleśnego biurowego do leśnictwa Wieluń i podleśny biurowy w leśnictwie Wieluń Bronisław Gembarzewski, na p. o. podleśnego biurowego w leśnictwie Warszawa.—(Podpisał) Prezylujący w Radzie administracyjnej, generał-adjutant Pamiulin.

— Namiestnik Królestwa oświadcza wdzięczność swoją członkom komitetu byłej w roku zeszłym w Warszawie wystawy wyrobów rękodzielniczych i plodów rolniczych za okazaną przez nich gorliwość i pracowitość w spełnieniu poruczonych im obowiązków a mianowicie:

Prezesowi komitetu Towarzystwa kredytowego ziemskiego hr. Andrzejowi Zamoyjskiemu; zarządzającemu wydziałem celnym vice-dyrektorowi kancelarii przybocznej Namiestnika, radcy stanu Żywotkiewiczowi; członkowi etatowemu rady wychowania publicznego, wizytatorowi zakładów naukowych okręgu naukowego Warszawskiego, radcy stanu Korzeniowskiemu; dyrektorowi instytutu gospodarstwa wiejskiego i leśnictwa w Marymoncie, członkowi rady przemysłowej rady stanu Zdzitowieckiemu; kierującemu wydziałem prawnym w Banku Polskim, radcy stanu Bagniewskiemu; p. o. dyrektorowi mennicy Warszawskiej, członkowi rady przemysłowej Antoniemu Hann; naczelnikowi sekcji przemysłu i kunsztów w Kom. Rz. S. W. i D. członkowi rady przemysłowej, radcy kolegjalnemu Szyszko; starszemu nauczycielowi gimnazjum realnego w Warszawie, członkowi rady przemysłowej, radcy kolleg. Bernhardt; starszemu nauczycielowi instytutu szlacheckiego w Warszawie, radcy kolleg. Przystańskiemu; naczelnikowi sekcji technicznej w wydziale górnictwa, assessorowi kolegjalnemu Łabęckiemu; starszemu pomocnikowi dyrektora obserwatorium astronomicznego w Warszawie, assessorowi kolleg. Prazmowskiemu; członkowi rady przemysłowej, dyrektorowi zarządu spółki pod firmą: «Hrabia Andrzej Zamoyjski et comp.» Barcińskiemu; członkowi rady przemysłowej, byłemu profesorowi Kaczyńskiemu; członkowi rady przemysłowej, b. profesorowi Koncewiczowi; członkowi rady przemysłowej, obywatelowi gub. Warszawskiej Grabowskiemu; członkowi rady przemysłowej, bankierowi Warszawskiemu, współwłaścicielowi cukrowni w Hermanowie i Łyszkowicach, Hermanowi Epstein; członkowi rady przemysłowej, bankierowi Warszawskiemu, współwłaścicielowi cukrowni w Elżbietowie Rawiczowi; członkowi rady przemysłowej, współwłaścicielowi zakładów fabrycznych w Cesarstwie i Królestwie Zachertowi; członkowi deputacji szlacheckiej, i obywatelowi gub. Lubelskiej Biernackiemu; sędziemu pokoju i radcy dyrekcji ubezpieczeń w pow. Marjampolskim, członkowi deputacji szlacheckiej gub. Augustowskiej, właścicielowi fabryki wyrobów lnianych Dąbrowiczowi i członkowi rady przemy-

słowej, Warszawskiemu kupcowi lej gildji Szlenkerowi.

Kurator okręgu naukowego Warszawskiego.—Podaje do wiadomości osób interessowanych, że z zapisu Królowej Szwedzkiej Katarzyny córki Zygmunta Króla Polskiego, w r. 1613 uczynionego, a przeznaczonego na utrzymanie młodzieńców, z zachowaniem pierwszeństwa dla familji Szczuków herbu Grabie i z familji Rostkowskich, zaważowało jedno stypendjum. Wzywa przeto osoby z tych familji, któreby życzyły sobie pomieścić synów lub pupillów na powyższe stypendjum i miały do tego prawo, aby najdalej w ciągu dwóch miesięcy, od daty niniejszego ogłoszenia, zgłosiły się do dyrektora gimnazjum gubernjalnego w Suwałkach i złożyły mu: 1) dowód urzędowy pochodzenia z familji Szczuków herbu Grabie, lub Rostkowskich; 2) metrykę urodzenia; 3) świadectwo szkolne młodzieńca, jeżeli do szkoły uczęszcza, a jeżeli nie uczęszcza, to świadectwo, że jest usposobiony do przyjęcia i słuchania nauk w szkołach wyższych. Gdyby zaś w oznaczonym terminie żaden z kandydatów z powyższych familji nie zgłosił się, w takim razie władza edukacyjna, stosownie do przepisów, przyzna to stypendjum wybranemu kandydatowi przez zgromadzenie nauczycieli gimnazjum gub. w Suwałkach.—Radca tajny Muchanow.—Naczelnik wydziału, radca kolleg. A. Plewe.

— Z dniem dzisiejszym rozpoczynają się widowiska towarzystwa sztucznych jeźdźców pana Slezaka, w umyślnie zbudowanym na ten cel cyrku, w tem samem miejscu, gdzie w poprzednich latach był cyrk Renza. Nowy ten cyrk zbudowany i urządzony jest na sposób tego rodzaju budowli, jakie nam się zdarzało widzieć w wielu miastach departamentowych francuzkich. Bufet przy cyrku utrzymywać będzie pan Grohnert. Przedstawienia towarzystwo dawać będzie codziennie.

Korrespondencja Kroniki.

Radom d. 15 sierpnia 1858 r.

Kapiele.—Szczątki obronnego muru.—Odslonięcie resursy. Konni jezdcy.—Panna Holas i ceny zboża.

Z pomiędzy różnych niedogodności, jakie każda miejscowość mieć może, najbardziej w porze obecnej czuć się tu daje brak wody bądź rzecznej, bądź stawowej w którejby można było dowolnie używać kąpiele letnich. Ta tak pożądana przyjemność od bardzo wielu mieszkańców tutejszych płci obojga, czy to dla prostego ochłodzenia się, czy dla innych higienicznych skutków, ogranicza się tu że tak powiemy na pluskaniach w miątkiej i mętnej wodzie, jeżeli w terytorjum miasta to w upuście przy garbarni Sznyrsztejna (który nawet dwie małe łazienki dla wygody przychodzących zesztukował) lub na Marjackiem, albo jeszcze przy Piotrówce. Jeżeli zaś kto pragnie większej wody wybrać, się musi do młynka Janiszowskiego o 3 werysty lub też Firlejowskiego o 5 weryst przy Warszawskiej szosie położonych, co jest bardzo utrudzające dla niemających czem pojechać.

Przed laty Radom więcej obfitował w wody napływowe; gdzie dziś ogród spacerowy były

bagna, na których rzeczulka Mleczna miała swój największy wodozbiór i tu dużo osób kąpać się mogło. Wody te przy zakładaniu ogrodu nie bez nakładów dla koniecznego osuszenia sprowadzone zostały rowami na ten cel pobranymi za miasto aż za Kaptur.

Dzisiejszy ogród i dotykające doń przyległości w przestrzeni kilkudziesięciu łokci, musiały być niedostępnymi bagnami. Od tej strony jako zapewne i od innych stron opasane było miasto murem obronnym, szczątki którego do dziś widzieć można; w połowie ulicy Spacerowej stoi jeszcze dolna część baszty zapewne narożnej. (w której teraz zdun kafle wypala). Wszedłszy tu podziwiać trzeba moc i trwałość z jaką te szczątki dotąd opierają się zębowi czasu, są to kamienie polne na wapno sadzone ale tak silnie wapno trzyma, że łatwiej kawał kamienia odtrać, niż w całości wyjąć go z łożyska. Opasanie tym murem miasta zawdzięczał Radom (1) Kazimierzowi III, który w ciągu panowania swego (od 1344—1370) pomiędzy wielu innymi miastami jakie powznosił lub murami osłonił i obwarowanie Radomia skutecznie kazął.

W naszej stronie podobnego dobrodziejstwa w owych czasach ciągłych napadów tatarskich, doznały i miasta: Opoczno (gdzie dotąd pokazuje dom w którym mieszkała Esterka), Solec, Osiek i Zawichost. Od tego czasu Radom zaczyna być więcej głośnie i znajomem miasteczkiem: tu po śmierci Kazimierza IIIgo, gdy Ludwik król węgierski na tron polski wstąpił i po dwunastu latach słabych rządów swoich umarł, zalecając na tron Zygmunta zięcia swego, szlachta zjechawszy się do Radomia, głosowała za Ziemowitem, xiążęciem mazowieckim, lecz zjawienie się Jadwigi bośniackiej, wkrótce przez cały naród za przykładem Krakowian za panię uznaną, w 1384 roku ukoronowaną, położyło tamę niezgodzie. Tu na sejmie 1502 roku nieszczęśliwy szach Achmet królowi Alexandrowi Jagiellończykowi i stanom wyrzucił, że nie otrzymawszy od nich przyobiecaną pomocy przeciwko hanowi Tatarów krymskich, przez tego zupełnie pobity został, skutkiem czego później ci najezdnicy tatarscy stali się nierównie groźniejszymi. Tu także na tym sejmie Ossuchowski i Masowski za bezprawia pod miecz, a Rusinowska, białogłowa w ubraniu męzkim schwyta na rozboju, na powieszenie, skazanymi byli.

Od kilkunastu dni cieszymy się tu odslonięciem Ressursy, przez zwalenie kilku małych drewnianych budowli, które dotąd na placu przed nią stały. Przyczyniło się ono znacznie do upiększenia tej części miasta; akacja z rozłożystemi konary, jaka pozostała jeszcze na tym placu, zasłania nieco w obecnej porze letniej piękny front tejże Ressursy, ale za zbliżeniem się nieopodal tego drzewa, zasłona ta znika; szkoda by było ścinać tę akację, jak to niektórzy radzą, ciągle ona nie będzie pokryta liściem, bo z natury swój późno się nim odziewa, a weześnie go traci.

(1) Obacz Bandtkiego.

tego chcesz namówić, ażeby z hetmana poszedł na marszałka konfederacji?

Po Ożarówskim mróz przeszedł na tę lodowatą uwagę, a Rybiński wręcz odpowiedział, obracając się prawie plecyma do Sieniawskiego:

— My jesteśmy gotowi życia naszego nadstawić, ażeby naród od nowych klęsk uratować — a Jegomości w głowie, że marszałkowska laska mniejsza od wielkiej buławy. Ot! co za czasy! mierzym się łokciem i nieledwie już korcem! A dawnych lat pono nie ten był większy, który wyżej siedział na ławie, jeno ten, który wyżej wyniósł się czynem. — Aleśmy o tem już zapomnieli. Toż i do tego doprowadziliśmy naród, że chociaż stoi cały pod bronią, niema ktoby go poprowadził. Jeden się boi szwanku na ciele, drugi zaś uszczuplenia swego honoru: a toż to nie wiem żali król gdzie jest taki, któryby stracił co przez to, kiedyby stanął na czele narodu i poprowadził go do zbawienia! Ot! co tu robić po takiej nocy? chodźmy spać chyba, bo już to będzie najlepsza.

Nie uszłaby była nikomu taka ostra przemowa, lecz Rybińskiemu wolno było nie ma-
ło; ba jeszcze hetman dbał nawet o niego tak

bardzo, że przystąpił ku niemu natychmiast i rzekł:

— A cóż to znowu, panie Jakubie? Ażaliż myślisz, żeby mnie nie stać było, wszystko poświęcić dla zbawienia narodu? ażaliż nie dałem ci już tego dostatecznych dowodów? Ależ nie wymagacie tego po mnie, co się wam uroiło, a co na teraz jest nie dorzeczy. Jakoż powiadam wam to wyraźnie, że nietylko do Tomaszowa, ale i na samą Warszawę pociągnę, lecz wtedy, kiedy tego będzie potrzeba. Nie myślcież proszę, żeby się od was dopiero potrzebował dowiadywać o potrzebach publicznych, boć je znam wszystkie na wylot; znam i potrafię im zawsze zadość uczynić; jakoż i z wojskiem niezawodnie się ruszę — ale jeszcze nie teraz...

Tu znowu duch wstąpił w Jerzego. Młody i prosty sercem, wierzył w to wszystko co słyszał: jakoż się porwał natychmiast i złożywszy ręce do Sieniawskiego, tak mówił:

— JW. panie! JW. panie! dzierzysz w swych rękach losy tonącego narodu i kto wie nawet, żali od ciebie jednego nie zawisła cała jego przyszłość na wieki? Zlituj się JW. panie! Położenie jest takie, że jeden dzień, jedna chwila, może zepsować wszystko...

A hetman na to dosyć pochmurno:

— A to co znowu? Cóżto waśc będziesz mnie błagał o rzeczy, do których ja jestem gotów bez ciebie! Proszę! jaki mi kwestarz!

Ale wtem widząc Jerzego, że ciągle stał ze złożonemi przed nim rękami, nabiegł natychmiast gniewem, jakto mu się nierzadko zdarzało, i mówił wtedy już coraz groźniej, mierząc go swemi przenikliwemi oczyma:

— Proszę! mędrzec francuzki! I to na adjutanta do mnie, takie burzliwe subjektum? taki konfederacki animusz?!... Żegnam — a jutro, albo do choragwi, albo też z Panem Bogiem na służbę do tych, którzy lepij kochają naród, niżeli jego hetman wielki koronny!

To rzekłszy głosem bardzo wzburzonym, skinął na generałów obudwóch i wyszedł z nimi do przyległej komnaty.

A biedny Jerzy zaledwie wiedział, co się z nim działo. Wybiegłszy prędko z tej fatalnej kwatery, poszedł do namiotu generała Rybińskiego i tam rzuciwszy się w krzesło, w bardzo głęboką zapadł zgrzyotę. — Tak płacą na świecie prawdę, — mówił do siebie. A potem myślał nad tem boleśnie.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

Przy tej sposobności nie możemy pominąć drugiego szczegółu, lubo małej wagi, jednak także do upiększenia miejscowości przyczyniającego się. Chcemy tu mówić o sztachetach z drzewa dębowego, wspieranych kamiennymi słupami, jakie od strony drogi Krakowskiej, przy tutejszym ogrodzie spacerowym w r. b. stanęły. Nowość to prawdziwa te sztachety, ale dla czego? oto, że zapewne takich nikt dotąd nie postawił. Różnią się one od innych tak rysunkiem, jak i niepraktycznością budowy. My, co patrzeliliśmy na robotę około nich, dziwilimy się ogólnie nad *niefundamentalnością* onej, i zapewnić możemy, że niedługo potrzebować będą reparacji, ale to reparacji ciągłej. Za te pieniądze, a może cokolwiek więcej, stanęłyby tu była mogła na podmurowaniu trwałem, piękna krata żelazna, choćby nie wysoka, w Białogonie lub gdzieindziej zamówiona, a ta długotrwałością swoją, sownie wynagrodziłaby wyłożony koszt większy.

W zeszłym miesiącu, niewiadomo z kąd, przywędrowało tu jakieś *Towarzystwo sztucznych konno-jeźdźców*, pod *dyрекcją* (tytuł wyjęty z afiszów) pana Schultza, a po zimnem przyjęciu i krótkim ztąd pobyciu, udało się w dalszą peregrynację.

Zawitała tu do nas także panna Babetta Holas, dziecko jedynasto-letnie, i ogłasza na dzień 14 b. m. formalny koncert. Prawda, że gra ślicznie, można policzyć ją do tych cudownych dzieci, co to nad wiek swój górują zdolnościami i warto ją słyszeć, ale gdyby to tak jak w Warszawie za złotówkę, nie zaś za 5 złotych, gdyż za te pieniądze można być na koncercie skończonych artystów, szerokiej sławy europejskiej, nie zaś dzieci, które przy tem wszystkim co umieją, nie mogą i nie powinny mieć pretensji uchodzenia za mistrzów.

Zniwa w naszych stronach prawie zupełnie ukończona, pozostały tylko jarzyny mogące dostawać jeszcze i parę tygodni. Plon tegoroczny pszenicy chybił prawie wszędzie, nawet w Sandomierskiem, za to jarkie ziarno wynagradza ten uszczerbek, żyto plenniejsze jak w roku zeszłym, jęczmiona nieosobliwe, a nawet stronami mizerne, groch zupełnie zniszczał, ale co za prosa! nie łatwoby było w tym roku złapać w nich przepiórkę nie tylko skrzydłatą, lecz nawet i bez skrzydeł. Nie będzie zdaje się drożyzny, gdy dodamy, że kartofle obrodziły się i są teraz po kop. 80 za korzec.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE

A M E R Y K A.

Zdaje się, że wojna rządu amerykańskiego przeciw mormonom już się zupełnie ukończyła. Wojsko generała Johnstona w dniu 26 czerwca weszło do miasta wielkiego słonego jeziora. Terytorjum Utah zostało uspokojone. Mormoni ubezpieczeni przez odezwę gubernatora wracali do swoich domów i własności. Co do ich naczelnika, Brigham Young, żąda on, aby go sądzono co do oskarżenia o zdradę stanu, domagając się wszakże, żeby trybunał mający go sądzić, złożony był z samych tylko mormonów. Dzienniki angielskie ogłaszają text proklamacji wydanej przez gubernatora Cummingsa. Według brzmienia tej proklamacji, powszechna i zupełna amnestja zapewniona jest wszystkim mormonom, którzy poddadzą się rządowi związkowemu. Gubernator wzywa mormonów którzy opuścili swoje domy i własności, aby do nich wracali i przyrzeka im, że wszelkie własności ich szanowane będą.

Piszą z Saint Luis (Missouri). Silny rozwój jaki bierze ta stolica handlu północno-amerykańskiego na wschodzie, objaśnia się wzrastającą rozciągłością grantu miejskiego. Jeszcze przed 20 laty terytorjum miasta obejmowało tylko 232 akry, dziś obejmuje ono 9850 akrów, a część zajęta przez domy mieszkalne ciągnie się na półtrzeciej mili (angielskiej) szerokości i przeszło sześć mil długości nad brzegiem rzeki. W ciągu przeszłego roku zbudowano nowych domów 598, na co wydano półtrzecia miliona dollarów, a z tych 85,000 dol. na budowę nowej giełdy. Przy tak żywym popędzie do budownictwa, nie należy się dziwić wysokiemu cenie, do jakiej doszła wartość gruntu pod budowlę. Rząd znacznie przyłożył się do wzrostu budowli miasta, przez dozwolenie korzystania z zagranicznych ubezpieczeń od ognia. Postanowiono obecnie zbudować wielki i wspaniały ratusz, który ma być wzniesiony w najpiękniejszej części miasta na placu Washingtoni

którego koszt budowy obliczony został w przybliżeniu na 500,000 dollarów. (*Pr. St. Anz.*)

— *Northaven* podaje wiadomości z Montreal w Kanadzie 31 lipca:

Gabinet kanadyjski abdykował z powodu, że parlament oświadczył się przeciw naznaczeniu Ot-tawa na stałą stolicę.

Z New York donoszą, że paropływ *Kanguroo* w dniu 29 lipca odpłynął do Liverpoolu z 200,000 dollarów. Rząd posłał swego ajenta do Fraser River.—Jeden amerykański okręt wiozący niewolników, został przez konsula Stanów Zjednoczonych schwytyany. (*Neue Pr. Zt.*)

A N G L J A.

Londyn 13 Sierpnia. Zdanie objawione przez *Indep. Belge*, względem mowy Cesarza przy inauguracji w Cherbourgu, podzielane jest przez ogół prawie opinii publicznej w Londynie, i znalazło echo w jednym z ważniejszych naszych dzienników *Morning Star*, reprezentującym widoki pp. Bright, Milner Gibson i innych znakomych członków stronnictwa liberalno-niezawisłego.

Morning Star który ma pretensję wskazywać przynajmniej do pewnego punktu, ministrom, kierunek jakiego powinni się trzymać w interesach zagranicznych, z zadowoleniem przyjmuje obecne położenie, to jest że „przymierze“ nie istnieje już rzeczywiście między Anglią i Francją.

Od ministrów obu tych krajów zależy obecnie usunąć albo utrzymać ten kontrakt między dwoma państwami w początku wojny wschodniej, ale pod względem praktycznym, przymierze obowiązujące zostało zastąpionem węzłem przyjaźni między dwoma ludami, wynikającym ze wspólności interesów i wzajemnej uprzejmości postępowania.

Chociaż stanowisko i idee polityczne *Gwiazdy Porannej* nie są w ogóle zgodne z ideami większości narodu, tym razem jednakże wyjątkowo zgadzają się one ze sobą. Pragniemy, chcemy szczerze pozostać w najlepszych stosunkach z Francją, ale nie myślimy dać się jej wciągnąć we wszystkie jej zatargi, albo regulować naszą politykę według niej. Z drugiej strony nie sądzimy żeby ogół narodu podzielał obawy jakie *Times* stara się upowszechnić głosząc prawdopodobieństwo najścia francuzkiego.

W niektórych szeregach społeczeństwa istnieją przesady i wspomnienia dawnych antypacji, ale rozsądniejsza część ludności gorąco pragną utrzymania przyjaźni i zgody między dwoma narodami.

Dzienniki tutejsze coraz głośniej zaczynają mówić o niezgodach w łonie gabinetu. *Morning Chronicle* powiada dziś z rana, ile jest prawdy w tych pogłoskach. Nie ma jeszcze rzeczywistych niezgód, ale one wkrótce nastąpią, jeśli jedna część gabinetu nie poda się do dymisji, albo nie ustąpi zdaniu drugiej. Jak powiedział pan Bernal Osborne, p. Disraeli, sir John Pakington i lord Stanley są mężami rozciągniętych widoków i liberalnych zamiarów, i zdolni są stanąć na czele wielkiego stronnictwa narodowego. P. Henley, pan Walpole i lord Salisbury tudzież inni ministrowie tego odcienia, wyznają bardzo wsteczne zasady. Z tak sprzecznymi żywiołami, koniecznie wkrótce musi nastąpić zmiana w ludziach lub systemie. Jeśli nie nasza taka zmiana, gabinet terazniejszy upadłby nieochybnie przy początku przyszłych posiedzeń parlamentu.

— Rząd ogłosił następującą depezę telegraficzną otrzymaną z Allahabad 27 Czerwca:

Wszyscy powstańcy z Gwalior przybyli do Hudaun w dniu 24, a z rana 26 liczba ich wynosiła 15,000. Zdaje się, że oni mają pewną liczbę słoni i że naradzają się czy mają udać się do Poturpur czy do Suppur. Pierwsze wiadomości o poruszeniu się powstańców obudziły wielki popłoch, który następnie uspokoił się. Brygadjer Shower wyruszył zeszłej nocy ku Futipur z małym oddziałem, który zostanie powiększony przez wojsko wysłane z Dulipur. (*Ind. Belge*)

F R A N C J A.

Paryż 13 Sierpnia. Symptomy przymusowego zadowolenia jakie dzienniki londyńskie okazywały z razu co do uroczystości w Cherbourg, a mianowicie mowy Cesarzkiej, zaczynają znacznie się zmieniać. Za kilka dni dadzą się one znowu powodować wyłącznie uczuciami zaciętej rywalizacji, która od dwóch wieków rozdziela dwa narody.

Korrespondent tutejszy w *Independance Belge* któremu zarzucano pesymizm w ocenieniu wrażenia jakie mowa Cesarza przy inauguracji posągu Napoleona Igo, sprawiła na ludziach poczci-

wych, tłumaczy się ze słów swoich w następujący sposób: „Mowa ta, powiedziałem, wyraźnie oznaczać się zdaje, że Cesarz zna dostatecznie siły, jakimi obecnie rozrządzać może i że bardzo mało uważać będzie w przyszłości na przymierze z Anglią.“

Tego wyrażenia nie żałuję, owszem cieszę się że mam sposobność powtórzyć je raz jeszcze, bo przekonany jestem aż nadto iż wypadki usprawiedliwią je i to niedługo.

Optymizm spokojnego prawie powszechnego zadowolenia, jakim przyjęto ostatnią mowę Cesarza w Cherbourg, mogą sobie jedynie tłumaczyć uniesieniem jakiemu uległy umysły pod wrażeniem przyjacielskiego toastu wzniesionego na kilka dni pierwiej przez Cesarza dla królowej Wiktorji i gorącym pragnieniem z jakim ludy przyjmują wszelką wskazówkę pokoju.

Mowa inauguracyjna w Cherbourgu, nie jest wprawdzie wypowiedzeniem wojny, ale najwidoczniej nie jest także manifestem pokoju, jest to raczej oświadczenie Cesarza, że pokłada zupełną ufność w siłach Francji i rada udzielona obcym narodom, żeby przy sposobności nie zapomniały o tych siłach. Jeden z najsumienniejszych i najpoważniejszych dzienników, Berlińska *Gazeta narodowa*, zupełnie tego jest zdania, porównując mowę Napoleona do owej deklaracji posła rzymskiego, iż w jednym rogu swojej togi niesie pokój a w drugim wojnę. Nakoniec jeden z ministrów rezydujących w Paryżu, napisał do swego rządu: „Mowa Cesarza jest bezzaprzeczenia spokojna, ale bardzo imponująca.“

— Rozdawano dziś z poczty listy i dzienniki przywiezione z Indji; z wiadomości z Kalkuty dowiadujemy się, że anglicy widzieli się zmuszonymi zawiesić swoje operacje z powodu niepogody. Wiadomości z Chin przedstawiają daleko więcej interesu. Ostatnie doniesienia są z dnia 11go czerwca. Według wiarogodnej korespondencji, pełnomocnicy europejscy są widocznie traktowani w bardzo korzystnych warunkach. Baron Gros i lord Elgin mieli rozpocząć konferencje z dwoma kommissarzami cesarskimi wysłanymi do Tien-Sing przez rząd chiński, ale w tém dowiedzieli się o przybyciu nowego kommissarza w osobie Keyinga dawnego pełnomocnika który przed dwunastu laty traktował z Europejczykami.

Keying człowiek pełen zdolności, okazał wówczas tyle sympatji dla barbarzyńców, że popadł w niełaskę i od tego czasu był usunięty od spraw politycznych. Sam wybór tego męża dowodzi, że cesarz pragnie zgodnie i użytecznie dla obu stron porozumieć się z pełnomocnikami europejskimi.

Tymczasem siły sprzymierzone podsunęły się tak daleko, że barki angielskie i francuzkie są już tylko o 20 mil od Pekinu. Bliskość tych statków i wojsko obozujące pod Tien-Sing, sprawia niewątpliwie pomyślny skutek w powodzeniu negocjacji. Jednym słowem, żadna poprzednia poczta nie przywozła z Chin tak pomyślnych wiadomości jak terazniejsza.

Możemy śmiało zapewnić, że rządy francuzki i angielski, pragną bardzo jak najprędzszego załatwienia tej sprawy.

— Piszą z Brest 11go b. m. do *Independance Belge*: Przy wejściu do Portu, Cesarstwo Ichmość wśród huku dział, wsiedli w łódź Cesarską pomalowaną biało z ozdobami złotymi, w formie gondoli weneckiej z koroną złotą na szczycie, niesioną przez czterech amorków także złotych. Łódź ta należała niegdyś do Napoleona Igo. Za zbliżeniem się do lądu, salwy rozpoczęły się na nowo. W miejscu wylądowania zbudowana była brama tryumfalna, tu rada municypalna z merem na czele wręczyła Cesarzowi klucze miasta, a deputacja młodych panien biało ubranych złożyła w darze Cesarzowej koszycz kwiatów. Panna Bizet córka me-ra, miała przemowę, z której się śmiało i dobrze wywiązała. Cesarstwo Ichmość przejechali przez miasto wpośród ciągłych okrzyków ludu. Można powiedzieć że te uroczyste przyjmowania Cesarstwa Ichmość, stanowią koniec Bretanji, a raczej zupełne zjednoczenie Bretanji i Francji. Bretanja przestaje być rojalistką i staje się liberalną i Cesarską. Ta zmiana jest uosobieniem zasad roku 89 i zapowiednią kolei żelaznych. Nim dwa lata upłyną, Bretanja już nie będzie istniała jako typ, jako barwa, jej materialne interesa zyszczą na tém, ale niech poeci którzy chcą ją widzieć w jej całej oryginalności, spieszą się jak mogą.

Dziś z rana Cesarz o godzinie w pół do dziewiątej z ministrami wojny i marynarki tudzież marszałkiem Baraguay d'Hilliers i vice-admirałem

